

Vitale oecumene

Beleidsplan 2015-2018

Oecumenische geloofsgemeenschap Merenwijk

Dit beleidsplan is op 28 oktober 2014 vastgesteld in een gezamenlijke vergadering van de Algemene Kerkelijke Merenwijkraad, de wijkkerkenraad van de Protestantse Wijkgemeente Merenwijk, het bestuur van het RK Vicariaat Merenwijk en het bestuur van de Stichting Beheer.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Gebruikte afkortingen	3
Inleiding	4
Wie zijn wij?	4
Wie willen wij zijn?	5
Sterke en zwakke kanten	5
Motto	5
Betrokkenheid	6
De huidige betrokkenheid van mensen bij de geloofsgemeenschap	6
Knelpunten	7
Beleid	8
Vieringen	9
Knelpunten	10
Beleid	11
Communicatie	12
Knelpunten	12
Beleid	12
Vergrijzing en ontbreken jongeren	13
Knelpunten	14
Beleid	14
Verbondenheid met de moederkerken	14
Toekomst van de oecumene	15
Beleid	16
Visie	17
Beleid	18
Bestuur	18
Knelpunten	21
Beleid	22
Financiën	23
Knelpunten	25
Beleid	25
Gebouw	26
Beleid	27
Tot slot	28
Bronnen	30

Gebruikte afkortingen

AKM	Algemene Kerkelijke Merenwijkraad
RK	rooms-katholiek
PR	public relations
PKN	Protestantse Kerk Nederland
PGL	Protestantse Gemeente Leiden
AK	Algemene Kerkenraad
CvK	College van Kerkrentmeesters
CvD	College van Diakenen
DB	dagelijks bestuur
LUMC	Leids Universitair Medisch Centrum

Inleiding

Dit conceptbeleidsplan is geschreven door twee personen die het proces op verzoek van de AKM hebben gecoördineerd, maar is in feite door de hele geloofsgemeenschap gemaakt. In de overtuiging dat een beleidsplan alleen tot resultaten kan leiden als het een breed draagvlak heeft, hebben de opstellers gekozen voor een procedure waarbij zoveel mogelijk mensen de kans kregen mee te denken over en ideeën aan te dragen voor het beleid. De coördinatoren zijn pas begonnen met het schrijven van dit concept nadat de resultaten van dit proces bekend waren.

John Boon heeft een eerste aanzet gegeven met de ruim vijftig gesprekken die hij in 2013 heeft gevoerd en waarvan hij verslag heeft gedaan in 'Oecumene in beweging. Een momentopname met bouwstenen voor de toekomst' (januari 2014).

Aan vier leden van de geloofsgemeenschap is gevraagd een kleine groep mensen om zich heen te verzamelen om in maximaal twee bijeenkomsten na te denken over de volgende vragen en kort verslag te doen aan de opstellers van het beleidsplan:

- Wie zijn wij en wie willen wij zijn als geloofsgemeenschap?
- Wat zijn onze sterke en wat onze zwakke kanten?
- Welke kansen zijn er voor de toekomst van de geloofsgemeenschap?
- Wat wordt ons motto?

De clustercoördinatoren van de AKM is gevraagd om dezelfde vragen te bespreken in een clusteroverleg. De vragen zijn ook via de website aangeboden zodat iedereen de kans kreeg hierop een reactie te geven.

De opstellers hebben met verschillende personen gesprekken gevoerd: de pastores Inge Smidt en Marlène Falke - de Hoogh, het bestuur van de stichting beheer, penningmeesters van de AKM en het RK vicariaat, de voorbereidingscommissie en John Boon.

Op zaterdag 24 mei 2014 is een bijeenkomst in de Regenboog georganiseerd door de werkgroep Vorming en Toerusting. De bijeenkomst had het karakter van een markt waarbij de bezoekers langs 9 thema's konden lopen en hun mening te berde brengen waar zij dat wilden. De 9 thema's waren: verbondenheid met de moederkerken, meer naar buiten treden, vieringen, vergrijzing en te weinig jongeren, communicatie, nieuwe wegen voor de oecumene, huiskringen, visie, veelkleurig geloven. Er waren een kleine zeventig bezoekers die enthousiast en gemotiveerd hun mening gaven.

Bij ieder thema dat wordt behandeld in het beleidsplan, is een vast stramien gevolgd waarbij eerst kort de huidige situatie wordt geschetst, dan knelpunten worden benoemd en wordt afgesloten met adviezen voor het beleid in de komende jaren. In aparte kaders zijn suggesties opgenomen voor concrete activiteiten. De opstellers hebben geen selectie gemaakt van of oordeel gegeven over de vele voorstellen die zijn gedaan, maar hebben ze opgenomen als inspiratie voor de mensen die het beleid in de komende tijd moeten concretiseren.

Wie zijn wij?

Wij zijn oecumenisch, christelijk, enthousiast, levend, traditioneel, elkaar vasthoudend, hecht verbonden, intellectueel, samen op zoek, besloten, maatschappelijk ingeslapen.

Wie willen wij zijn?

Wij willen uitnodigend zijn, meer openstaan, missionair, evangelisch, iets betekenen voor de Merenwijk, beter herkenbaar zijn.

Sterke en zwakke kanten.

Als antwoord op de vraag naar sterke en zwakke kanten zijn veel zaken genoemd die in onderstaande tabel zijn gerubriceerd in vijf sterke kanten (onderlinge verbondenheid, open geloofshouding, activiteiten naast vieringen, Regenboog elke dag open en ruimte voor nieuwe initiatieven) en zeven zwakke kanten (band met moederkerk (RK), te weinig naar buiten, maatschappelijk gericht, de groep wordt kleiner, gebrekkige PR, oecumene is geen drijfveer meer en te weinig beroepskrachten)

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none"> - Onderlinge verbondenheid, betrokkenheid. Hechte gemeenschap. Geen onderscheid naar herkomst. Belangstelling voor elkaar. Wil te overleven. Overeind ondanks tegenwind. Inzet vrijwilligers. Werkgroepen. - Open geloofshouding. Diversiteit in geloofsvisies. Oecumene. Vieringen op hoogtijdagen. Respect voor anders gelovigen. Mogelijkheden tot geloofsverdieping. Ruimte voor geloof en geloofstwijfel - Activiteiten naast vieringen. Veel en divers. - Regenboog elke dag open. - Ruimte voor nieuwe initiatieven	<ul style="list-style-type: none"> - Band met moederkerk (RK). - Vergrijzing. Te weinig op jongeren gericht. - Te weinig naar buiten, maatschappelijk gericht. Geen betrokkenheid bij missionaire acties. Beslotenheid. Drempel om binnen te komen. Banden met scholen verwaarloosd. Weinig naar buiten treden. - De groep wordt kleiner. Ca 50 die er echt voor gaan. Te weinig gedaan om mensen vast te houden. Kwetsbare structuur. Grote inzet gevraagd. Teruglopend bezoek kerkdiensten. - Gebrekkige PR. Inzet van nieuwe media. - Oecumene is geen drijfveer meer. - Te weinig beroepskrachten. Te weinig bezoek aan mensen thuis. Onvoldoende eigen voorgangers.

Motto

De vraag naar een motto heeft geen opvallende voorstellen opgeleverd. Misschien was het ook wel te vroeg voor die vraag en is het pas goed mogelijk over een motto na te denken nadat het beleid voor de komende jaren is uitgestippeld.

Suggesties voor een motto

- Geloven doen we samen
- We gaan er samen voor
- De Regenboog, hier kun je terecht
- Het gaat over leven
- Het 'leven' binnen de Regenboog, het 'leven' binnen ieder van ons
- De Regenboog, ruimte voor iedereen
- Onze boog staat niet gespannen
- Samen vernieuwend
- De Regenboog: meer tussen hemel en aarde
- Geroepen om te leven
- Wij zullen doorgaan
- De Regenboog: iets moois tussen hemel en aarde
- Opdat zij allen een zijn

Betrokkenheid

De betrokkenheid van mensen, leden en niet-leden, bij de geloofsgemeenschap is van vitaal belang voor het bestaan en voortbestaan van de geloofsgemeenschap.

De huidige betrokkenheid van mensen bij de geloofsgemeenschap

Gemeten per juni 2014 omvat de geloofsgemeenschap 2736 pastorale eenheden in totaal 4387 personen vertegenwoordigend. Er zijn 1389 rooms-katholieke en 1117 protestantse pastorale eenheden. 230 pastorale eenheden zijn gekenmerkt als 'overige'.

Het aantal pastorale eenheden dat via de Actie Kerkbalans aan de geloofsgemeenschap bijdraagt is in onderstaande tabel weergegeven. Hieruit blijkt dat ongeveer een kwart van de 2736 pastorale eenheden financieel bijdraagt aan het werk van de geloofsgemeenschap.

Jaar	RK	PKN	Totaal
2010	327	439	766
2011	309	427	736
2012	307	403	710
2013	309	369	678

In het 'Mierenboekje' (uitgave mei 2013) staan 196 personen die op de een of andere manier actief zijn in de geloofsgemeenschap, van wie velen in meerdere functies. Zij vormen de kurk waarop de geloofsgemeenschap drijft.

Het werk in de geloofsgemeenschap is vorm gegeven in vier clusters van werkgroepen: Vieren, Leren, Dienen en Jongeren.

In het cluster Vieren waartoe koren, muziek, lectoren, hulp in de Regenboog, verzorging van liturgisch groen en het vormgeven van vieringen behoren, zijn 66 personen actief.

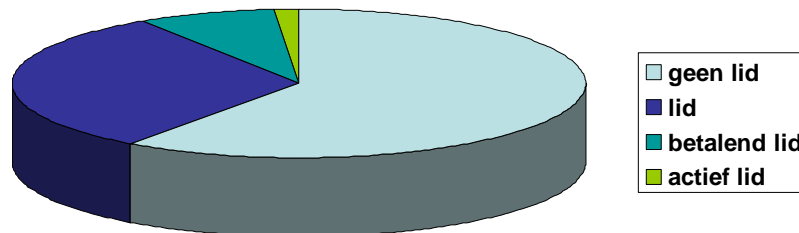
In het cluster Leren waartoe vorming, toerusting, kringen en Gesprek op Zondag behoren, zijn 19 personen actief. Die 19 personen zijn geen maat voor het aantal personen dat deelneemt aan de georganiseerde activiteiten.

In het cluster Dienen zijn 181 personen actief. Tien van de 23 werkgroepen houden zich op enige wijze bezig met publiciteit, wat gaat van de redactie van het Bulletin tot bezorgen van Kerkbladen en Bulletin aan huis. Onder het cluster Dienen vallen verder de inloopochtend, koffie na de dienst, milieugroep, wijkcontactpersonen, MOV/ZWO, de Regenboog open, expositie, kerkbalans coördinatie, kerkfotograaf, ledenadministratie, kerktuin, regenboogdis en wekelijkse bloemengroet.

Onder het cluster Jongeren waarin 34 personen actief zijn, vallen basiscatechese, crèche, jongerenvieringen, kindernevendienst, liturgie-assistenten (litas), samen-aan-tafel en vormsel voorbereiding.

Ten behoeve van het bestuur, d.w.z. AKM, wijkkerkenraad, RK vicariaat en Stichting Beheer, zijn 23 personen actief, van wie er 13 in twee bestuursorganen zitting hebben.

Samenvattend kunnen we zeggen dat van de 14.343 inwoners (per 1 januari 2013) van de Merenwijk, er 4387 (30%) lid zijn van de geloofsgemeenschap. Hiervan dragen 1131 personen (26%) financieel bij aan de Actie Kerkbalans en zijn 196 personen (4,5%; 17% van de betalende leden) actief in werkgroepen en bestuur van de geloofsgemeenschap (zie figuur 1).

Figuur 1. Verdeling leden en niet-leden in de Merenwijk

Knelpunten

Op de kern van actief betrokken leden komt meer en inhoudelijk zwaarder werk af. De reden hierover is de afnemende omvang van de formatie voor pastoraat zowel aan de kant van de PKN als aan de kant van de rooms-katholieke kerk. Dit betekent dat pastorale taken meer en meer door gemeenteleden moeten worden uitgevoerd. Dit zal vooral het geval zijn voor pastorale zorg gericht op het onderhouden en versterken van onderlinge contacten en de vorming van een vitale geloofsgemeenschap.

Vooraf waar het bestuurlijke taken betreft worden de leden overvraagd. Het is niet alleen dat zij vaak in twee bestuursorganen zitting moeten hebben, maar ook moeten zij de wijk

vertegenwoordigen in bij voorbeeld de PGL, classis e.d., naast de vele taken die zij in de wijk hebben (zie hoofdstuk Bestuur).

Als een belangrijke beperking van de geloofsgemeenschap wordt gevoeld dat zij te veel naar binnen en op zichzelf is gericht. De wens is dat de geloofsgemeenschap zich met haar activiteiten op een veel bredere doelgroep richt om zo meer mensen te betrekken bij de geloofsgemeenschap. Tegelijk is menigeen zich bewust van het feit dat dit extra inspanning vereist en de vraag is of die kan worden opgebracht door de actieve kern. Er zijn drie doelgroepen te benoemen als het gaat om meer naar buiten treden:

- betalende leden, niet tot de actieve kern behorend
- leden, niet betalend
- niet leden, inwoners van de Merenwijk.

Bij het maken van plannen zal gelet moeten worden op de balans tussen wat de actieve kern aankan en de doelen die worden gekozen.

Er is op beperkte schaal incidenteel samenwerking met andere wijkgemeenten van de PGL, maar het ontbreekt aan een vaste structuur en duidelijkheid over de doelen van deze samenwerking.

Beleid

Het beleid de komende jaren is erop gericht (1) de betrokkenheid en vitaliteit van de kern van actieve leden te behouden en te versterken, (2) met doelgerichte activiteiten meer naar buiten te treden en de kring van betrokkenen te vergroten, (3) tot samenwerking te komen met andere wijkgemeenten, parochies en geloofsgemeenschappen en (4) een aanvraag in te dienen bij het Vitaliseringfonds.

Ad 1. Betrokkenheid en vitaliteit van kern van actieve leden behouden en versterken

- a) door het aanbieden van cursussen, scholing en begeleiding om daardoor de leden meer en beter toe te rusten op de taken die zij in de gemeente vervullen
- b) door het nemen van een aantal bestuurlijke maatregelen (zie hoofdstuk Bestuur)

Ad. 2. Meer naar buiten treden om de kring van betrokkenen te vergroten

- a) door het initiëren van activiteiten die gericht zijn op andere Merenwijkers dan de actieve leden van de geloofsgemeenschap (voor mogelijke activiteiten zie kader)
- b) door publiciteit die gericht is op andere Merenwijkers dan de actieve leden van de geloofsgemeenschap (zie hoofdstuk Communicatie)

Ad. 3. Tot samenwerking met andere geloofsgemeenschappen komen

- a) door het initiëren van overleg over structurele samenwerking waarbij de samenwerking een ondersteuning moet zijn van het beleid ad 1 en 2.

Ad 4. Een aanvraag indienen voor het Vitaliseringfonds

- a) door een commissie in te stellen die in het jaar 2015 een voorstel formuleert voor een aanvraag bij het Vitaliseringfonds
- b) door de commissie te vragen ook mogelijke alternatieven voor realisatie van het kapelproject te zoeken, mocht dit onhaalbaar zijn voor het Vitaliseringfonds.

Bij de uitvoering van de doelstellingen 1a, 1b en 2a is een leidende rol weggelegd voor de pastorale werker die tot eind 2017 kan worden aangesteld op basis van de overgangsregeling bij het beleidsplan 2014-2017 van de PGL.

De wijkkerkenraad heeft al een begin gemaakt om in het najaar te overleggen met andere wijkgemeenten van de PGL.

Suggesties om meer naar buiten te treden en betrokkenheid te vergroten

- Verbeteren van communicatie (website, sociale media, bulletin, zie hoofdstuk Communicatie)
- Regenboog als inzamelpunt voor voedselbank
- Initiëren van groepen die elkaar vinden op gelijke interesses, bij voorbeeld huiskringen à la de Rozenkring, tafelgroepen, leesclubs, muziekgroepen, e.d. N.B. Hierbij samenwerking zoeken met derden, bij voorbeeld leesclubs samen met BplusC (bibliotheek), muziekgroep samen met muziekschool of huismuziek
- Open kerkdag organiseren, waarvoor iedereen wordt uitgenodigd die in de directe omgeving van de kerk woont (de kerkklokken op zondag hoort). Hierbij een aantrekkelijk programma bieden, eventueel samen met organisaties die gebruik maken van de Regenboog
- Organiseer wijkavonden in de Regenboog
- Bulletinbezorgers nodigen alle mensen uit bij wie zij het bulletin bezorgen voor een gesprek over kerk en geloof.
- Opzetten van een 'sociale-media-gemeenschap' naar voorbeeld van 'social street communities' (<http://www.socialstreet.it/international/info-english/>)
- Maak de Regenboog tot een spiritueel wijkcentrum samen met anderen zoals het humanistisch verbond, Christelijke politieke partijen, De Bakkerij.
- Zoek contact met de ouders via de scholen.
- Maak van de Regenboog een centrum van zingeving, bij voorbeeld poëzieavonden, voorstellingen.
- Maak van de Regenboog een centrum voor actie en discussie
- Maak van de Regenboog een diaconaal wijkcentrum
- Werk samen met organisaties die hun netwerk in de Merenwijk hebben, zoals de Zonnebloem, Radius, scholen.

Vieringen

De geloofsgemeenschap heeft begin 2014 een periode van bezinning op de zondagse vieringen afgesloten en er zijn toen ook belangrijke veranderingen in de vieringen doorgevoerd. Per 1 april 2014 wordt er geen eucharistie meer gevierd in de zondagse kerkdiensten in de Regenboog. Vanaf 1 mei 2014 is er eenmaal per maand een eucharistieviering op donderdagavond. Verder zijn er op witte donderdag, paasnacht en

kerstnacht eucharistievieringen. Eenmaal per maand is er een tafelviering waarin de wijkpredikant voorgaat, tenzij er een ander sacrament wordt bediend, bij voorbeeld doop, of Allerzielen en Allerheiligen wordt gevierd. Er is een stramien gemaakt voor de kerkdiensten op basis waarvan de voorgangers de vieringen geacht worden vorm te geven. Hiermee is niet zonder pijn en verdriet een einde gekomen aan de wekelijkse tafelvieringen die sinds het begin van de oecumenische geloofsgemeenschap het hart van de gemeenschap vormden.

De Zondagse vieringen werden in 2013 door gemiddeld 107 personen bezocht en in de eerste helft van 2014 door gemiddeld 110 personen. De voorgaande jaren was het aantal kerkgangers gemiddeld 120 in 2010, 126 in 2011 en 120 in 2012.

In 2013 werden 60 vieringen gehouden op zon- en feestdagen. In 21 van de diensten ging of ds. Inge Smidt of ds. John Boon voor. Het gemiddeld aantal bezoekers van deze diensten was 127. In 17 diensten ging één van de min of meer vaste rooms-katholieke gastvoorgangers voor (mevr. Hoogervorst, pater Moons of pastoor Van den Helm). Deze diensten hadden gemiddeld 110 bezoekers. Van de overige 22 diensten werden er 7 verzorgd door leden van de geloofsgemeenschap. Het gemiddeld aantal bezoekers van deze diensten was 70, waarbij de kanttekening kan worden gemaakt dat dit gemiddelde flink omlaag wordt gehaald door de slecht bezochte diensten op Hemelvaartsdag en Oud Jaar. De overige 15 diensten werden verzorgd door 11 verschillende voorgangers. Het gemiddeld bezoek van deze diensten was 93. Dit overzicht laat zien dat de best bezochte vieringen die vieringen zijn waarin een ‘eigen’ voorganger voorgaat. Voorgangers die maar een enkele keer voorgaan, trekken minder kerkgangers, wat in sterkere mate ook geldt voor de diensten die door leden van de geloofsgemeenschap worden verzorgd. Hier staat tegenover dat deze laatste diensten door de bezoekers wel goed worden gewaardeerd.

Knelpunten

Er zijn geregeld voorgangers van buiten die maar een enkele keer voorgaan. Dit leidt tot onbedoelde variatie in de diensten die enerzijds als positief wordt beoordeeld maar anderzijds als ongewenst wordt gezien omdat het tot diensten leidt die niet aansluiten op de stijl en traditie van de gemeenschap. Het ontbreken van een eigen identiteit in de vieringen wordt als een gemis ervaren.

Het is moeilijk om altijd een voorganger te vinden voor een viering. Dit probleem doet zich in het bijzonder voor bij voorgangers van de rooms-katholieke kerk. Bij ontbreken van een voorganger wordt de dienst geleid door leden van de geloofsgemeenschap, waardoor deze diensten gemakkelijk het stempel krijgen van ‘we behelpen ons’.

Door het wegvallen van de wekelijkse tafelvieringen is de doelstelling, opzet en uitvoering van het project samen-aan-tafel onduidelijk geworden. De laatste keer is het project afgerond in een speciale viering en niet in een gewone zondagse viering.

Beleid

Het beleid is er de komende jaren op gericht een gevarieerd aanbod van vieringen tot stand te brengen waarbij niet alleen de traditionele kerkganger aan zijn trekken komt, maar waardoor ook andere groepen worden aangetrokken.

De werkgroep 'Anders vieren' krijgt de opdracht (1) hiervoor concrete voorstellen te ontwikkelen en (2) een voorstel te doen de vieringen door leden van de geloofsgemeenschap een volwaardige plaats te geven, en deze voorstellen voor mei 2015 voor te leggen aan de AKM.

De AKM initieert een kritische bezinning op de toekomst van het samen-aan-tafel-project (zie hoofdstuk Betrokkenheid moederkerken, toekomst van de oecumene)

De AKM evalueert in overleg met het RK vicariaat in juni 2015 de maandelijks eucharistievieringen die op donderdagavond worden gehouden.

Suggesties voor de vieringen

- Organiseer vieringen die anderen dan de vaste kerkgangers aanspreken
- Organiseer vieringen die op bepaalde doelgroepen zijn gericht
- Organiseer speciale themavieringen waarbij de thema's actueel zijn en liefst via sociale media aangedragen en gericht op dertigers
- Laat geregeld twee voorgangers, protestants en rooms-katholiek, samen voorgaan als teken van de oecumene
- Laat kinderen van de crèche aanwezig zijn bij de zegen
- Maak meer gebruik van beelden en zorg voor een goede projectie (beamers) in de kerkzaal
- Organiseer korte vieringen van 10 - 15 minuten op andere dagen dan de zondag
- Organiseer eens in de zo veel tijd een viering waarvoor de dopelingen met ouders van de afgelopen periode worden uitgenodigd
- Organiseer een Allerzielenviering voor alle bewoners van de Merenwijk
- Maak gedachtenisvieringen mogelijk voor kleine groepen, bij voorbeeld bij een 25-jarig huwelijksfeest, geboorte of overlijden
- Maak gebruik van de kansen die de nieuwe dirigent biedt op het gebied van kerkmuziek
- Beleef oude vormen eigentijds zoals het paasvuur voor jongeren

Communicatie

De geloofsgemeenschap heeft verschillende communicatiemiddelen: het Bulletin dat achtmaal per jaar verschijnt en wordt bezorgd bij 626 abonnees, waarvan 57 buiten de Merenwijk via de post en 7 digitaal¹, de weekagenda die iedere zondag wordt uitgereikt aan de bezoekers van de kerkdienst, mededelingen tijdens de kerkdiensten, halfjaarlijkse folder met programma voor de komende maanden, de vaste wijkpagina in het kerkblad van de PGL en berichten in Rondon de Kerk, en de website (www.deregenboogmerenwijk.nl). Voor wie wil is het niet moeilijk om goed geïnformeerd te zijn, maar een communicatieplan ontbreekt.

Knelpunten

De communicatiemiddelen zijn vooral gericht op bij de Regenboog betrokken mensen. Er is weinig actieve communicatie vanuit de geloofsgemeenschap naar alle inwoners van de Merenwijk.

Veel van de via bovengenoemde kanalen verspreide informatie komt terecht bij dezelfde kleine groep mensen die vaak zowel het Bulletin lezen, de weekagenda op zondag ontvangen en ook nog het kerkblad van de PGL of Rondon de Kerk lezen. Er lijkt sprake van overinformatie van een kleine groep betrokkenen en onderinformatie van een grote groep niet-betrokkenen maar mogelijk wel belangstellenden.

De geloofsgemeenschap maakt te weinig of eigenlijk geen gebruik van de sociale media.

Verschillende personen en groepen houden zich bezig met communicatie zoals de redactie van het Bulletin, de werkgroep Public relations en de contactpersonen voor de kerkbladen. Behoudens personele verbindingen lijkt er geen organisatorische relatie tussen deze groepen te zijn en werken zij niet op basis van een door de AKM vastgesteld communicatieplan.

Beleid

De AKM stelt een commissie in met de opdracht een communicatieplan op te stellen voor de geloofsgemeenschap waarin wordt gestreefd naar een efficiënte informatievoorziening aan de bij de geloofsgemeenschap betrokken personen en nieuwe communicatiewegen worden aangegeven gericht op niet-direct betrokken Merenwijkers.

---

¹ Het aantal bulletinlezers neemt langzaam af. Er komen nauwelijks nieuwe lezers bij, ook al ontvangen nieuwe bewoners bij de welkomstbrief van de werkgroep Wijkcontacten een exemplaar van het bulletin ter kennismaking. Het bulletin wordt ook toegestuurd aan instanties zoals de scholen in de Merenwijk, het LUMC en het secretariaat van de PGL.

Suggesties voor communicatie

- Geleidelijk aan gedrukte versie van Bulletin opheffen en vervangen door website als belangrijkste communicatiemiddel.
- Mensen bezoeken een website als ze daarvoor een reden hebben, bij voorbeeld het vinden van informatie. Zorg dus dat mensen een reden hebben de website te bezoeken. Dit kan zijn om op te zoeken wie er voorgaat in de komende kerkdienst (vandaar het eerste voorstel om geleidelijk te stoppen met de gedrukte versie van het bulletin) maar ook omdat ze weten dat ze er bij voorbeeld het ‘woord voor de dag’ kunnen vinden of weten dat er een gedicht, een lied voor de week is te vinden.
- Facebook gebruiken als communicatiemiddel.
- Een Regenboog app ontwikkelen.
- Discussiegroepen opzetten als voorbereiding op bepaalde themadiensten of als mogelijkheid om achteraf door te praten over het onderwerp.
- Zorg ervoor dat de website een bron van actuele informatie is (bij voorbeeld zet op de website wat de Regenboog doet in het kader van de nationale dag van rouw n.a.v. MH17).
- Zet een e-mailservice en SMS-service op zodat mensen een bericht krijgen zodra er iets nieuws op de website is te vinden.
- Ga na welke mogelijkheden Open Kerk Leiden biedt voor de Merenwijk.

Vergrijzing en ontbreken jongeren

Het ontgaat niemand dat veel van de kerkbezoekers en van de actieve leden van de oecumenische geloofsgemeenschap behoren tot de vijftigplussers en dat met het langer bestaan van de geloofsgemeenschap de vaste kern mee ouder en ouder wordt.

Van de 4387 geregistreerde leden van de geloofsgemeenschap is 47% (2058 personen) ouder dan 60 jaar, 47% (2068 personen) tussen de 20 en 60 jaar oud en 6% (261 personen) jonger dan 20 jaar. Ter vergelijking de leeftijdsopbouw van de inwoners van de Merenwijk (gegevens 2012): 26% is jonger dan 20 jaar, 50% is 20-60 jaar oud en 23% is ouder dan 60 jaar. Dit laat duidelijk de ondervertegenwoordiging zien van de jongeren en de oververtegenwoordiging van de ouderen.

Jongeren zijn altijd een belangrijke doelgroep geweest voor de geloofsgemeenschap. Er is een apart cluster Jongeren waarbinnen zeven werkgroepen actief zijn. De activiteiten zijn volledig gericht op jongeren die op een of andere manier (nog) contact met de kerk hebben: basiscatechese, jongerenviering, kindernevendienst, litas, samen-aan-tafel-project en vormselvoorbereiding. Onder het cluster valt ook de werkgroep Crèche die zorgt voor opvang van kinderen tijdens de zondagse vieringen.

Knelpunten

De vergrijzing is op termijn een ernstige bedreiging voor het voortbestaan van de oecumenische geloofsgemeenschap.

De kerk spreekt de jongeren vanaf ongeveer de middelbare schoolleeftijd om wat voor redenen dan ook niet meer aan.

Deze knelpunten zijn overigens niet specifiek voor de oecumenische geloofsgemeenschap.

Beleid

In het beleid wordt aandacht besteed aan bepaalde leeftijdsgroepen

- a. door bij de concretisering van het beleid om de betrokkenheid te vergroten (zie hoofdstuk Betrokkenheid) na te gaan of en zo ja welke activiteiten gericht op ouderen of jongeren gewenst zijn naast de andere activiteiten gericht op vergroten van de betrokkenheid
- b. door bij het overleg over structurele samenwerking met andere geloofsgemeenschappen (zie hoofdstuk Betrokkenheid) specifiek de mogelijkheden t.a.v. op jongeren gerichte activiteiten in te brengen
- c. door er zorg voor te dragen dat de geloofsgemeenschap voorziet in basale zaken als catechese, voorbereiding op vormsel en eerste communie, eventueel in samenwerking met andere wijkgemeenten en RK parochies.

Suggesties voor activiteiten gericht op jongeren

- In samenwerking met het M-25-project van de Diaconie PGL en de RK Diaconie Leiden projecten in de wijk opzetten waardoor jongeren daadwerkelijk kennis maken met de werken van barmhartigheid ('maatschappelijke stage vanuit de kerk').
- Organiseer activiteiten voor scholen om zo met kinderen in contact te komen.

Verbondenheid met de moederkerken

In de oecumenische geloofsgemeenschap in de Merenwijk gaan de PKN en de rooms-katholieke kerk samen. De gemeenschap functioneert als een wijkgemeente binnen de PGL en als het RK vicariaat Merenwijk binnen de rooms-katholieke kerk. Dit betekent dat de regels van de PKN en van de rooms-katholieke kerk gelden voor de oecumenische geloofsgemeenschap. Deze verbondenheid met de moederkerken leidt geregeld tot discussie over de vraag of dit wel de beste situatie is voor de geloofsgemeenschap.

Recentelijk is die discussie weer opgelaaid naar aanleiding van de gevolgen die de regels van de rooms-katholieke kerk over intercommunie hebben gehad voor de vieringen (zie hoofdstuk Vieringen). Hierbij wordt de verbondenheid met de moederkerken als een beklemmende band, een gebondenheid gevoeld die het onmogelijk maakt het geloof te beleven naar eigen verlangens. De roep om een onafhankelijke geloofsgemeenschap te worden, klinkt dan luid en duidelijk².

De AKM heeft zich in het verleden duidelijk uitgesproken voor het functioneren van de geloofsgemeenschap binnen de moederkerken. Afwegingen dat een verzelfstandiging financieel niet haalbaar is en dat de geloofsgemeenschap buiten de moederkerken het karakter van een club steeds ouder wordende gelijkgestemden krijgt met weinig perspectief voor de toekomst, spelen hierbij een rol, maar niet minder is er de positieve wens om de oecumenische praktijk binnen de kerken levend te houden en mee vorm te geven. Deze zelf opgelegde missie roept onoverkomelijk de vraag op wat de toekomst van de oecumene binnen de moederkerken is en hoe de geloofsgemeenschap binnen de kerken vorm kan geven aan de oecumene en het oecumenisch elan levend kan houden.

Toekomst van de oecumene

Pastoor Jan van Well heeft in 1996 de geschiedenis van de geloofsgemeenschap in de Merenwijk beschreven in een boek met de titel 'Oecumene metterdaad'. Deze titel geeft kort en krachtig weer dat het in de oecumenische geloofsgemeenschap gaat om daadwerkelijke, gepraktiseerde oecumene. Al doende komt een diepgaand gesprek tussen gelovigen op gang over het wezen van geloven en de betekenis van tradities. Daadwerkelijke oecumene heeft geleid tot een geloofshouding gekenmerkt door openheid, luisteren, zoeken, waardering voor veelkleurigheid, nieuwsgierigheid, respect voor andermans opvattingen, verwondering, zelfreflectie, flexibiliteit en creativiteit. Het heeft geleid tot een verrijking en intensievere beleving van rituelen, liturgie, mystiek en kerkvaders. Het heeft de horizon van de kerkgeschiedenis verlegd tot ver voor de reformatie met als gevolg een wijder zicht op de huidige kerk, voor protestanten het ontdekken van waardevolle vormen van geloven die met de reformatie waren verdwenen en voor rooms-katholieken het ontdekken van de Bijbel als kern van het geloof. Dit is kort gezegd wat de oecumene ons heeft gegeven en dit is het beginpunt voor het overdenken van de toekomst van de oecumene en de rol van de geloofsgemeenschap daarin.

Een aantal zaken vraagt om overdenking:

- Met het wegvallen van de tafelvieringen zijn de vieringen 'erg protestants' geworden of m.a.w. te weinig oecumenisch; hoe vinden we een vorm voor de vieringen waarin ieder zich gelijkelijk thuis voelt? (Zie ook hoofdstuk Vieringen)
- Wat is nog de betekenis van het samen-aan-tafel-project in het licht van het rooms-katholieke verbod op intercommunie. (zie ook hoofdstuk Vieringen)
- Eén van de opmerkingen geplaatst op de website van de Regenboog: Boven de website van de Regenboog staat zo mooi: 'Oecumenische geloofsgemeenschap'. Dat omvat de gehele bewoonde wereld. Een dergelijke gemeenschap

---

² Hierbij wordt enerzijds als voorbeeld van zelfstandigheid verwezen naar De Duif in Amsterdam, en anderzijds als voorbeeld van verbondenheid met de moederkerken naar Het Brandpunt in Amersfoort.

willen/moeten wij zijn, met oog voor elkaar, inclusief denkend, niemand buitensluitend, elkaar daartoe inspirerend. En dat laatste kan op velerlei manieren. Denk veel breder dan de kerkmuren.

- Uitgaande van een positieve benadering: Ga na wat wel samen mogelijk is en vindt daarin nieuwe mogelijkheden.

Deze opsomming is allesbehalve volledig en geeft niet meer dan een aanzet voor de noodzakelijke gedachtevorming.

Beleid

De AKM handhaaft haar standpunt om als oecumenische geloofsgemeenschap binnen de moederkerken te blijven functioneren.

De AKM evalueert jaarlijks de ontwikkelingen binnen de moederkerken aangaande oecumenische samenwerking en past zo nodig haar beleid hierop aan³.

De AKM stelt een oecumenische begeleidingscommissie⁴ in bestaande uit deskundigen op het gebied van oecumene met de opdracht de oecumenische geloofsgemeenschap te leiden en te ondersteunen in haar bezinning op haar oecumenische missie.

---

³ Daarnaast dient de wijkkerkenraad tweejaarlijks een zelfscan in bij de AK waarin een reflectie op de eigen vitaliteit is opgenomen. Het gaat hierbij ook om visie en doelstellingen.

⁴ Naar model van de theologische begeleidingscommissie die tot voor enige jaren als belangrijke denktank voor de oecumenische geloofsgemeenschap heeft gefunctioneerd.

Visie

Visie

In 'De Regenboog' komen we als christenen uit verschillende kerken bijeen om samen ons geloof te beleven, te vieren, te belijden en te verdiepen.

Geïnspireerd door de Bijbel willen we elkaar bemoedigen om te leven zoals Jezus ons heeft voorgeleefd.

De oecumene is voor ons de weg om ons geloof op een open manier te ervaren, in vieringen, leren en dagelijkse activiteiten.

In verbondenheid met de kerken waaruit we voortkomen, zoeken we naar wat ons bindt en naar mogelijkheden om elkaar met de veelkleurigheid van ons geloof te verrijken.

We willen een open uitnodigende gemeenschap zijn en een gastvrij huis voor wie behoefte heeft aan steun, aandacht of warmte.

We voelen ons betrokken bij mensen, dichtbij en veraf, met al hun verschillende culturen en religieuze achtergronden en willen vanuit ons geloof een bijdrage leveren aan een samenleving waarin ieder mens tot zijn recht kan komen.

De oecumenische geloofsgemeenschap heeft een visie die staat afgedrukt op de eerste pagina van het Bulletin (zie kader voor de tekst).

Het beleid van een organisatie komt voort uit haar visie, wat niet wegneemt dat in de praktijk visie en beleid zich ontwikkelen in wisselwerking met elkaar, zoals ook het geval is bij de ontwikkeling van het voorliggende beleidsplan 2015-2018. In dit kader komen een aantal aandachtspunten naar voren die bij een herbezinning op en eventuele herformulering van de visie, moet worden overwogen.

In de visie wordt gesproken over de veelkleurigheid van ons geloof. Die veelkleurigheid houdt meer in dan alleen de verschillende kleuren van de kerken waaruit de gelovigen in de Regenboog voortkomen. Die veelkleurigheid gaat veel dieper in de zin dat de betekenis die de individuele 'Regenbogers' geven aan God, Jezus, doop, avondmaal, geloofsbelijdenis en zoveel andere kernbegrippen uit het christelijke geloof sterk uiteenlopen. Het is duidelijk dat het niet de kerkelijke leerstellingen als zodanig zijn die de leden van de geloofsgemeenschap verbinden, wat de vraag oproept wat zij dan wel gemeenschappelijk hebben. Zijn dit verwondering, verlangen, mededogen een godsbeleving al wordt deze individueel heel verschillend ervaren?

De visie spreekt over 'verbondenheid met de kerken waaruit we voortkomen' en 'de oecumene die voor ons de weg is om ons geloof op een open manier te ervaren, in vieringen, leren en dagelijkse activiteiten'. In het hoofdstuk Verbondenheid met de moederkerken en de paragraaf over de toekomst van de oecumene wordt in dit beleidsplan

over deze twee onderwerpen het nodige gezegd dat ook bij het nadenken over de formulering van de visie aandacht moet hebben.

Een weerkerend punt in de vele, verschillende gesprekken die zijn gevoerd over het beleidsplan is de vraag hoe breed onze oecumene moet zijn. In de visie lijkt de oecumene zich te beperken tot die gelovigen met wie we ons geloof in vieringen, leren en dagelijkse activiteiten kunnen ervaren. Er wordt wel gesproken over betrokkenheid bij mensen met verschillende culturele en religieuze achtergronden, maar omdat die apart wordt benoemd, lijkt zij geen deel van onze oecumene. Is deze beperking van de oecumene wel gewenst of nodig? Moeten niet mensen uit allerlei geloofsgemeenschappen met religieus bewustzijn of religieuze gevoeligheid worden ingesloten? Behoren ook niet-christenen, en zelfs agnosten tot onze oecumene?

Het antwoord op de vraag ‘wat voor gemeenschap willen we zijn?’, is ook belangrijk voor de formulering van de visie. De visie zegt dat we een ‘open uitnodigende gemeenschap’ zijn. In het hoofdstuk Betrokkenheid komt de openheid naar buiten van de gemeenschap aan de orde en wordt duidelijk dat een algemeen gedragen gedachte is dat de gemeenschap te kort schiet als het om openheid gaat. Maar ook is de vraag wat voor gemeenschap we intern zijn. Zijn we een gemeenschap van consumenten die komen halen wat van onze gading is, zijn we een gemeenschap van vrijwilligers die een bijdrage leveren als we dat willen en het zo uitkomt, of zijn we een gemeenschap van participanten die ontvangen door lid van de gemeenschap te zijn maar weten dat lid zijn je ook verplicht tot meedoen, investeren in de gemeenschap?

Beleid

Gezien de samenhang tussen de besluiten die op basis van dit beleidsplan worden genomen en de formulering van de visie, brengt de AKM een bezinning op de visie op gang. Gezien de wisselwerking tussen visie en beleid kan deze bezinning direct beginnen als maar wordt gezorgd voor een goede uitwisseling van informatie tussen alle betrokken partijen.

Bestuur

Vanaf het allereerste begin was de AKM het beleidsbepalende orgaan van de oecumenische geloofsgemeenschap. Sinds 10 maart 2011, toen een nieuw reglement voor de AKM werd vastgesteld, is de bestuurlijke situatie echter ingrijpend veranderd. In de preambule van *Samenstelling en werkwijze van de Algemene Kerkenraad* is het als volgt geformuleerd: “Het bestuur van de oecumenische geloofsgemeenschap in de Merenwijk berust primair bij de Protestantse Wijkgemeente Merenwijk en bij de RK Parochie

Leiden e.o.⁵ De dagelijkse uitvoering van de oecumenische samenwerking is toevertrouwd aan de AKM die bestaat uit leden van de geloofsgemeenschap, de wijkpredikant(en) en het daartoe aangewezen lid van het RK pastoraal team” (zie figuur 2).

De AKM heeft dus de dagelijkse leiding van de oecumenische geloofsgemeenschap in de Merenwijk en dient de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven, vast te leggen in een beleidsplan. Terwijl het laatste beleidsplan van de AKM uit 1998 (!) dateert, is er nu duidelijk behoefte aan een nieuw beleidsplan, temeer daar de bestuurlijke structuur ingrijpend veranderd is.

Alle katholieke leden van de AKM hebben zitting in het RK vicariaat Merenwijk, terwijl alle protestantse leden deel uit maken van de wijkkerkenraad. Beide bestuursorganen kunnen voor ten hoogste een derde worden aangevuld met leden, die geen zitting hebben in de AKM. Vanuit de wijkkerkenraad worden 2 leden naar de AK van de PGL afgevaardigd, 2 leden naar het CvK en 1 lid naar het CvD. Voor sommige protestantse leden van de AKM betekent dit dus een 3-dubbele taak.

De AKM is eerst verantwoordelijk voor alle zaken die betrekking hebben op het praktisch functioneren van de geloofsgemeenschap, in het bijzonder voor het bevorderen en bewaken van het oecumenisch karakter. De AKM treedt ook op als spreekbuis naar buiten (media, publiciteit). Een belangrijke taak is ook de ondersteuning van de pastores bij de vieringen.

De AKM bestaat uit 5 RK-leden en 5 PGL-leden⁶, aangevuld met maximaal 2 overige leden. Er is een dagelijks bestuur bestaande uit 4 leden, waarin beide kerkgenootschappen zijn vertegenwoordigd. De AKM vergadert maandelijks met uitzondering van de maanden in de zomervakantie. Er vindt geen regulier overleg plaats met het RK vicariaat en de wijkkerkenraad.

Werkgroepen en commissies staan de AKM bij in de uitvoering van zijn taak. De AKM stelt in nauw overleg met de werkgroep de taakomschrijving en bevoegdheden hiervan vast. Binnen de clusters Leren, Vieren, Dienen en Jongeren krijgt het kerkelijk werk gestalte: voor elk cluster is een AKM-er coördinator, die één keer per jaar een bijeenkomst organiseert.

Nieuwe AKM-leden worden benoemd door het RK vicariaat en de wijkkerkenraad, terwijl de AKM benoemingsbevoegdheid heeft voor de 2 overige leden. De AKM kent een voorbereidingscommissie (geen verkiezingscommissie!), die een concept-kandidatenlijst opstelt.

---

⁵ In 2011 werd er nog vanuit gegaan dat de Regenboog bestuurlijk onder de nieuwe RK parochie Leiden zou gaan vallen. Uiteindelijk is de Regenboog geen onderdeel geworden van de huidige parochie HH Petrus en Paulus, maar is zelfstandig gebleven en valt nog onder het RK vicariaat Merenwijk.

⁶ Opvallend is dat hierin niet de veelal toegepaste verhouding van tweederde protestant en een derde RK wordt gevolgd.

Stichting Beheer

De Regenboog kent vanaf het begin een Beheerscommissie, waarvoor de juridische vorm van een maatschap gekozen was. Vanwege de te verwachten veranderende wetgeving is in 2011 de Beheerscommissie omgezet in de Stichting Beheer van het Kerkelijk Centrum de Regenboog, met zijn eigen goedgekeurde statuten. Haar voornaamste taak is het beheer van het gebouw, inclusief onderhoud en verhuur. De Stichting heeft geen personeel in dienst, de kosten/beheerder, die wel wordt aangestuurd door het bestuur van de stichting, valt rechtspositioneel onder de PGL. In het bestuur van de stichting heeft één lid zitting namens het CvK.

De Stichting Beheer stelt ieder jaar een begroting en jaarrekening vast, die door het CvK en het RK vicariaat worden goedgekeurd. Beide kerkelijke organisaties dragen volgens de verdeelsleutel 2/3 (PGL) versus 1/3 (RK vicariaat) bij aan de exploitatie van de Regenboog. Daarnaast stelt de stichting een meerjarenplan grootonderhoud op; uitgaven voor groot onderhoud worden na overleg door beide kerkorganisaties volgens bovenstaande formule gefinancierd.

Er vindt twee keer per jaar overleg plaats tussen vertegenwoordigers van de Stichting Beheer en de AKM, het CvK en het RK vicariaat.

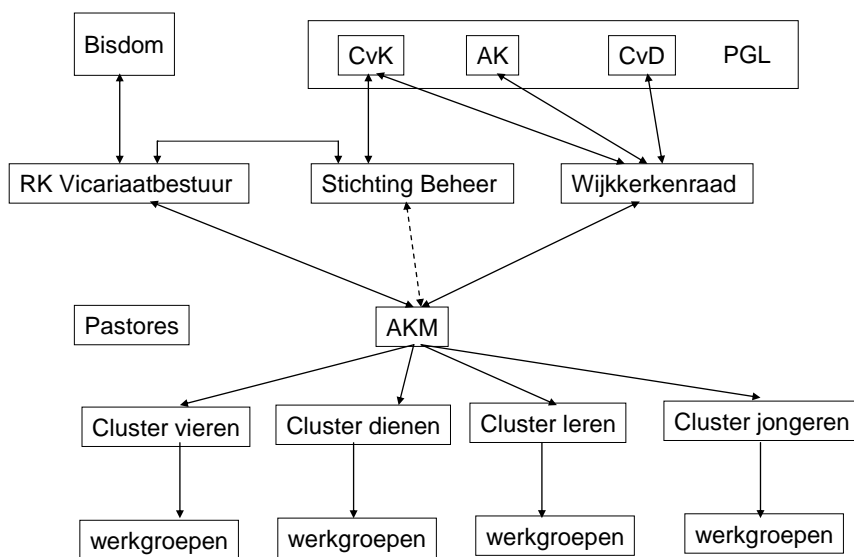
Algemene Kerkenraad

De AK van de PGL heeft op zijn vergadering van 15 oktober 2013 het Beleidsplan voor de periode 2014-2017 vastgesteld. De hoofddoelstelling van het beleid in de komende jaren is “de vitaliteit in de bestaande geloofsgemeenschappen te bewaren en te behoeden en tegelijk nieuwe vormen van vitaal geloofsleven een kans te bieden, zowel binnen de geloofsgemeenschap als op stedelijk niveau”. Om deze doelstelling te realiseren is een Vitaliseringfonds ingesteld van jaarlijks € 50.000,-, waarvoor wijkgemeenten voorstellen kunnen indienen.⁷

Aan de hand van een matrix is de omvang van de predikantsplaatsen voor deze planperiode vastgesteld, deze bedraagt voor de Merenwijk 0.5 fte. De PGL blijft jaarlijks € 20.000,- bijdragen aan de exploitatie van de Regenboog, en financiert 2/3e deel van de kosten van groot onderhoud. De PGL kondigt bovendien aan in de periode na 2017 mogelijk op de gebouwen te gaan bezuinigen.

---

⁷ Het doel van het Vitaliseringfonds is “zowel de bestaande vitaliteit te stimuleren en als ook nieuwe wegen te exploreren. De beoogde effecten bestaan uit o.a. het vergroten van betrokkenheid en het aantal betrokkenen, het stimuleren van vernieuwende vormen van kerkelijke presentie, en het positief beïnvloeden van het aantal mensen dat financieel bijdraagt en de hoogte van de bijdragen”.

Figuur 2. Organogram van het bestuur van de oecumenische geloofsgemeenschap

Knelpunten

De oecumenische geloofsgemeenschap kent een ingewikkelde bestuursstructuur, die soms voor sommige bestuurders zelf niet helder is. De AKM bepaalt niet het beleid, maar voert het beleid uit, dat wordt vastgesteld door de wijkkerkenraad en het RK vicariaat. De leden van de AKM hebben een dubbele verantwoordelijkheid (“dubbele pet”), omdat zij ook lid zijn van de wijkkerkenraad of het RK vicariaat. In veel gevallen levert dat in de praktijk geen probleem op, maar het kan wel tot conflicterende situaties leiden.

De belasting van individuele AKM-leden wordt als erg zwaar ervaren, door de vele taken en vele vergaderingen, die vaak erg lang zijn en soms in discussies verzanden over relatief onbelangrijke zaken. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het moeilijk is nieuwe AKM-leden te vinden. Op het ogenblik zijn er vacatures voor de functies van voorzitter en penningmeester (al meer dan een jaar!) en 2 leden.

Er bestaat geen structureel overleg tussen de AKM enerzijds en de wijkkerkenraad en het RK vicariaat anderzijds, welke beide kerkelijke organen toch beleidsbepalend zijn. Naast het ontbreken van een actueel beleidsplan is er geen bestuurlijk jaarplan, waarin de 3 bestuursorganen plus de Stichting Beheer participeren. Formeel zijn de AKM en de Stichting Beheer autonome organisaties, die in de praktijk echter te weinig samenwerken.

Er is een groot aantal werkgroepen die meestal al jaren bestaan en waarvan soms taakomschrijving en bevoegdheden ontbreken. In veel werkgroepen vindt er weinig doorstroming van nieuwe leden plaats, er is weinig ‘vers bloed’. Er bestaat soms ook

overlap in de activiteiten van werkgroepen. De AKM komt te weinig toe aan het aansturen van vrijwilligers in werkgroepen, commissies en bij andere activiteiten.

In het bestuurlijk model ligt er een zware taak voor de predikant (0.5 fte) en de RK pastoraal werkster (0.3 fte). Deze formatieruimte is te beperkt om een aantal basistaken naar behoren te vervullen: pastoraat, toerusting, visieontwikkeling. Als extra probleem wordt de beperkte zichtbaarheid van de RK pastoraal werkster ervaren, temeer daar zij niet in zondagse vieringen voorgeat. Hierdoor lijkt voor een aantal katholieken een aanspreekpunt te ontbreken.

De relatie tussen de Stichting Beheer en het CvK staat onder druk door een verschil van inzicht bij de recente reparatie van de noordgevel. Een door het CvK opgesteld convenant legt de verantwoordelijkheid voor het groot onderhoud van het gebouw te eenzijdig bij het College. Het RK vicariaat, dat ook financieel in het groot onderhoud participeert, volgt hierin de opstelling van de Stichting Beheer.

Door de vergrijzing wordt het steeds moeilijker vrijwilligers voor bestuurlijke functies te vinden.

Beleid

Het beleid is erop gericht (1) de bestuurlijke verhoudingen binnen de oecumenische geloofsgemeenschap transparant te maken, als ook een bestuurlijke hervorming door te voeren; (2) activiteiten te ontwikkelen om het AKM-lidmaatschap aantrekkelijk te maken; (3) vrijwilligers in werkgroepen en commissies beter aan te sturen; (4) te pleiten voor uitbreiding van de formatie, zodat basistaken adequaat kunnen worden uitgeoefend en er een zichtbaar RK aanspreekpunt is; (5) te bepleiten dat de Stichting Beheer haar taken kan uitvoeren, zoals in haar statuten is vastgelegd.

Ad 1. Transparantie van bestuurlijke verhoudingen c.q. bestuurlijke hervorming

- a) door extern advies te vragen over de bestuurlijke structuur
- b) door een gezamenlijk bestuurlijk jaarplan op te stellen.

Ad 2. AKM-lidmaatschap

- a) door beperking van het aantal AKM-leden en een taakontlasting
- b) door efficiënter en minder vaak te vergaderen.

Ad 3. Vrijwilligers

- a) door het opstellen van een participatiebeleid, waarin zaken als scholing, ondersteuning, aansprakelijkheid, e.d. worden geregeld voor de leden die taken in de geloofsgemeenschap vervullen
- b) door een kritische beoordeling van nut en doelmatigheid van de taken die de leden uitvoeren in bestuur en werkgroepen
- c) door een kritische beoordeling van de clustering van werkgroepen.

Ad 4. Formatie

- a) door het aanstellen van een pastoraal werker namens de PGL op tijdelijke basis⁸
- b) door er bij het RK vicariaat op aan te dringen de RK-formatie uit te breiden, zodat er een zichtbaar RK aanspreekpunt binnen de geloofsgemeenschap is; er zou dan ook in zondagse diensten een RK pastor voor kunnen gaan.

Ad 5. Stichting Beheer

door de AK te verzoeken, er bij het CvK op aan te dringen dat de Stichting Beheer zijn taken met betrekking tot groot onderhoud kan uitvoeren.

Suggesties voor de AKM

- Beperk het aantal leden van de AKM van 12 naar 9
- Rooster bij een viering 1 AKM-er i.p.v. 2 in. Zoek voor de achterdienst vrijwilligers bijv. bij leden van Hulp in de Regenboog
- Beperk het aantal AKM-vergaderingen tot 1 maal per 2 maanden
- Geef het DB van de AKM mandaat tussentijds in een aantal zaken besluiten te nemen
- Vergader efficiënt, met een tijdschema per agendapunt, en een eindtijd
- Probeer zoveel mogelijk niet-AKM-ers naar de bestuursorganen van de PGL af te vaardigen, zodat protestantse AKM-ers ontlast worden
- Vraag oud-AKM-ers voor een klankbordgroep die het AKM-beleid kan evalueren

Financiën

Binnen de Regenboog zijn er 3 organisaties die een eigen budget hebben:

- 1) de AKM
- 2) het RK vicariaat Merenwijk
- 3) Stichting Beheer Kerkelijk Centrum de Regenboog

Zij functioneren alle drie autonoom met een eigen begroting en jaarrekening, beide opgesteld door een penningmeester en vastgesteld door het bestuur van de betreffende organisatie.

Ad 1. AKM

De inkomsten en uitgaven van de AKM bedroegen in 2013 bijna € 21.000,-, met een klein batig saldo. Het is opvallend dat de inkomsten hoger waren dan begroot van:

---

⁸ Op basis van de overgangsregeling horende bij het beleidsplan 2014-2017 van de PGL is 0,14 fte predikantsformatie aan de Merenwijk toegekend tot eind 2017.

bijdragen en giften, de collecten, de repro voor derden en de bijdragen voor het Bulletin. Bij de uitgaven waren de kosten voor dirigent en organist, de reprografiekosten en de kosten van de erediensten lager dan begroot, terwijl de kosten van de werkgroepen en de algemene kosten hoger waren. In 2013 kon de AKM zelfs dotaties doen voor liturgische benodigdheden en voor het fonds kerkzaal.

De financiële situatie van de AKM lijkt gezond, en ook voor de komende jaren blijft deze naar verwachting stabiel. Een meerjarenbegroting van de AKM ontbreekt. De jaarrekening wordt door een kascommissie gecontroleerd.

Ad 2. RK vicariaat Merenwijk

De jaarrekening en de begroting van het RK vicariaat Merenwijk zijn niet openbaar, maar zijn aan commissie ter hand gesteld en door de penningmeester toegelicht. De voornaamste inkomsten komen uit de Actie Kerkbalans, waar in de loop der jaren een daling is te constateren: van ca. € 36.000 in 2010 naar ca. € 32.000,- in 2013.⁹ Gelijktijdig nam het aantal bijdragen af van 307 (in 2012) tot 286 (in 2013). Daarnaast zijn er inkomsten uit o.a. obligaties en rente; ook daar is een dalende tendens zichtbaar, omdat door de crisis obligaties minder opleveren en de rente op de spaarrekening erg laag is. De belangrijkste uitgaven betreffen het salaris van de pastorale werker, de vergoedingen voor de voorgangers, en de bijdrage voor de exploitatie van de Regenboog. Voor het groot onderhoud van de Regenboog wordt jaarlijks een bedrag gereserveerd.

Het RK vicariaat verwacht voor de komende jaren een redelijk stabiele financiële situatie, maar geeft gelijktijdig aan dat een eventuele uitbreiding van de formatie financieel onhaalbaar is.

Ad 3. Stichting Beheer kerkelijk centrum de Regenboog

De grootste bron van inkomsten van de Stichting Beheer zijn de huuropbrengsten, die al gedurende een aantal jaren rond de € 39.000,- liggen. De opbrengsten van de exploitatie van bar en keuken lagen een aantal jaren rond de € 19.000,-, maar waren in 2013 beduidend lager met € 13.000,-. De grootste uitgavenpost betreft de salariskosten van de koster/beheerder, die weliswaar bij de PGL een dienstverband heeft, maar wiens salaris aan de Stichting Beheer wordt doorberekend. De energiekosten bedragen al een aantal jaren rond de € 14.000,-, waarvan een deel door de Belastingdienst in het kader van een regeling voor kerkelijke gebouwen wordt terugbetaald.

De bijdrage aan het exploitatietekort van 2013 bedroeg € 16.736 (PGL) en € 8.368 (RK vicariaat). In de goedgekeurde begroting van 2014 wordt een groter exploitatietekort verwacht, namelijk van € 36.000,-. Deze stijging wordt enerzijds veroorzaakt door een forse geschatte daling van de opbrengsten van bar en keuken, en anderzijds te verwachten hogere personeelskosten. Wat betreft het groot onderhoud heeft in het voorjaar van 2014 de renovatie van de noordwand van de Regenboog plaats gevonden.¹⁰ De hoogst noodzakelijke renovatie van de keuken wordt geschat op €11.000,- ; door het CvK is

---

⁹ Omdat de wijkkerkenraad Merenwijk geen eigen budget heeft, gaan de inkomsten van de Actie Kerkbalans van de PGL-leden rechtstreeks naar het CvK. Ook hier is een dalende tendens waar te nemen: van € 96.000,- in 2010 naar € 86.000,- in 2013, terwijl het aantal bijdragen afnam van 439 (in 2010) naar 369 (in 2013).

¹⁰ Zie de passage hierover in het hoofdstuk Bestuur

voorgesteld dat de Regenboog hiervoor zelf een actie organiseert. Voor het jaar 2017 heeft de Stichting Beheer nieuwe dakbedekking gepland voor een bedrag van € 80.000,-. De Stichting Beheer verwacht voor de komende periode een stabiele situatie voor de Regenboog, maar tekent hierbij aan dat de kosten/beheerder wellicht in een andere PGL-kerk voor een dagdeel in de week zal worden ingezet. De Stichting Beheer heeft alleen een meerjarenbegroting groot onderhoud opgesteld, en kent geen meerjarenbegroting voor de exploitatie. De exploitatie van de Regenboog zonder financiële bijdragen van de moederkerken wordt door de Stichting Beheer niet als een reële optie beschouwd, terwijl ook het eigendom van de Regenboog bij de moederkerken berust volgens de formule 2/3 (PGL) en 1/3 (RK vicariaat).

Knelpunten

In de dagelijkse praktijk is het geen probleem dat 3 organisaties hun eigen budgetten autonoom beheren. Alle 3 organisaties geven aan dat zij voor de komende periode een stabiele financiële situatie verwachten. Wel dient hierbij de kanttekening te worden geplaatst, dat de bijdragen aan de Actie Kerkbalans al een aantal jaren teruglopen. Zo verwacht de PGL voor al haar gemeenten samen een daling van 10% in 2017.

Sinds meer dan een jaar is er bij de AKM een vacature voor een penningmeester.

Het RK vicariaat geeft aan dat een uitbreiding van de formatie pastorale medewerker financieel onhaalbaar is, terwijl een duidelijk RK aanspreekpunt in de Regenboog ontbreekt.

Hoewel de huuropbrengsten tot nog toe redelijk stabiel zijn, lopen de opbrengsten van de exploitatie van bar en keuken drastisch terug. Hierdoor kunnen ook de werkzaamheden van de kosten/beheerder teruglopen.

De Stichting Beheer heeft verschil van inzicht met het CvK over het groot onderhoud van het gebouw.

Bij zowel de AKM, het vicariaat als ook de Stichting Beheer ontbreekt een meerjarenbegroting voor de exploitatie.

Beleid

Het beleid rond de financiën is er de komende jaren op gericht (1) een stabiele financiële situatie te bereiken, (2) om de opbrengst van de Actie Kerkbalans minimaal stabiel te houden, en zo mogelijk te vergroten, en 3) extra inkomsten te genereren voor bijzondere projecten.

Ad 1. Stabiele financiële situatie

- a) door een verantwoord financieel beleid te voeren, mede op grond van een meerjarenbegroting

- b) door op de kortst mogelijke termijn een nieuwe penningmeester voor de AKM te vinden en benoemen

Ad 2. Actie Kerkbalans

- a) door leden van de geloofsgemeenschap te informeren waar hun geld naar toe gaat
- b) door aan het algemene deel/folder over de Actie Kerkbalans een deel toevoegen dat over de Regenboog gaat

Ad 3. Externe gelden

- a) door in gezamenlijkheid van de 3 partners de haalbaarheid van een zelfstandige Stichting de Regenboog te onderzoeken
- b) door projecten te benoemen die door de eventueel nieuwe stichting ondersteund kunnen worden.

Gebouw

De Regenboog is de centrale plaats van de oecumenische geloofsgemeenschap, waarin vieringen, werkgroepen, leerhuizen, gespreksgroepen, vergaderingen, repetities van het Regenboogkoor en Arcobaleno, poëzieavonden, filmavonden en vele andere activiteiten plaatsvinden. De Regenboog is zeker geen traditioneel kerkgebouw. In het gebouw zijn de kerkzaal en de ontmoetingsruimte met aangrenzend de bar en de keuken de centrale ruimtes. Daaromheen bevinden zich 3 kleinere zalen, het stiltecentrum, de pastoreskamer en de reproruimte. Als je de Regenboog binnengaat, is er een entreehal met een kantoorruimte voor de beheerder, de toiletgroep en de garderobe.

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none"> - goede bereikbaarheid, ruime parkeergelegenheid - gebouw multifunctioneel - keuken ligt centraal - goed onderhouden tuin - Stiltecentrum toegankelijk voor alle leden - leden van Regenboog Open in de ochtend aanwezig 	<ul style="list-style-type: none"> - rommelige en onaantrekkelijke omgeving - kerkzaal beperkt te verhuren - toegang inclusief hal niet uitnodigend en aantrekkelijk - keuken verouderd - Stiltecentrum bevindt zich achter in het gebouw - niet alle middagen toezicht - gebrek aan opslagruimte

Voor de exploitatie van het gebouw is de verhuur van derden belangrijk en noodzakelijk. Er zijn een aantal vaste huurders met een contract: Stichting B plus C (Streekmuziekschool + cursussen), de Zonnebloem, Weight Watchers, Make it Easy, de Trombosedienst e.a. Ook worden er zalen op incidentele basis verhuurd bijv. aan huurdersverenigingen, maar ook aan leden van de geloofsgemeenschap die iets bijzonders te vieren hebben.

Beleid

In het hoofdstuk 'Betrokkenheid' is vastgesteld dat één van de doelstellingen is als oecumenische geloofsgemeenschap meer naar buiten te treden en de kring van betrokkenen te vergroten. Om deze doelstelling te verwezenlijken is het van het grootste belang dat de Regenboog een meer uitnodigend karakter krijgt en ook aantrekkelijker wordt voor de huidige en mogelijk nieuwe leden van de geloofsgemeenschap en potentiële huurders. De AKM zal in goed overleg met de Stichting Beheer ernaar moeten streven het gebouw tot een meer eigentijdse ontmoetingsplaats voor alle geïnteresseerden in de Merenwijk te maken.

Suggesties voor het gebouw

- Regenboogkapel met bijbehorende programmering
- Stiltecentrum dichterbij entree, indien er geen kapel komt
- Bouwkundige aanpassingen die het gebouw meer uitnodigend maken om binnen te komen
- Openstelling kerk prikkelender maken, bij voorbeeld door inrichten leestafel, toiletgebruik faciliteren, informatiepunt zijn
- Uitstraling directe omgeving verbeteren
- Uitbreiding kerktuin tussen kerk en flat. Kweek groenten voor de voedselbank en maak een kruidentuin waar alle Merenwijkers uit mogen plukken voor eigen gebruik
- Maak een terrasje aan de winkelzijde
- Maak één van de zalen (gedeeltelijk) tot opslagruimte
- Ga na of alle wat in opslag is ook echt nodig is, doe het anders weg

Tot slot

Het Beleidsplan 2014-18 van de oecumenische geloofsgemeenschap Merenwijk is op verzoek van de AKM geschreven, maar zal ook zeker aan andere bestuursorganen worden aangeboden. Het is aan de AKM dit beleidsplan te bespreken en het, al of niet met wijzigingen, vast te stellen. De opstellers van dit document zijn vanzelfsprekend beschikbaar hierop een toelichting te geven.

Voor de implementatie van dit beleidsplan is het van het grootste belang dat de AKM in dit najaar samen met de bestuurlijke partners in de Regenboog een bestuurlijk jaarplan 2015 opstelt. De volgende thema's kunnen hierin met tijdsfasering worden opgenomen:

<i>begin</i>	<i>organisatie</i>	<i>activiteit</i>	<i>realisatie</i>
najaar 2014	Betrokkenheid - commissie 'Vitalisering' - aanstelling pastoraal werker PGL	- ontwikkelen voorstel vitalisering - projectaanvraag vitaliseringfonds - doelstellingen 1a, 1b, 2a	februari 2015 juli 2015 december 2014
najaar 2014	Vieringen - commissie 'Anders vieren' - AKM en RK vicariaat	- voorstel gevarieerd aanbod - voorstel vieringen gemeenteleden - evaluatie eucharistievieringen	mei 2015 mei 2015 juni 2015
najaar 2014	Communicatie - commissie 'Communicatie' Vergrijzing/jongeren - zie Betrokkenheid	- communicatieplan - zie Betrokkenheid	juli 2015 februari 2015
najaar 2014	Relatie moederkerken - AKM - oecumenische begeleidingscommissie	- evaluatie - ondersteuning bij oecumenische missie	jaarlijks 2015-2018
najaar 2014	Visie AKM + oecumenische begeleidingscommissie	Visieontwikkeling	2015 -2018
najaar 2014	Bestuur - AKM+ bestuurlijke partners - externe deskundige(n) - AKM - AKM+RK Vicariaat - wijkkerkenraad	- bestuurlijk jaarplan 2015 - bestuurlijk advies - AKM lidmaatschap - RK formatie - overleg samenwerking andere wijkgemeenten PGL	december 2014 juni 2015 juni 2015 z.s.m. najaar 2014
najaar 2014 begin 2015	Financiën - AKM - AKM+bestuurlijke partners	- benoeming nieuwe penningmeester - onderzoek stichting Regenboog-fonds	z.s.m. zomer 2015
najaar 2014	Gebouw AKM+ Stichting Beheer	overleg en implementatie knelpunten	z.s.m.

Dit overzicht gaat niet verder dan eind 2015, met een aantal activiteiten (evaluaties, visieontwikkeling, ondersteuning oecumenische missie) die voor de gehele periode van het beleidsplan gelden. In het najaar 2015 moet de AKM inventariseren welke doelstellingen van het bestuurlijke jaarplan wel / niet gerealiseerd zijn, en mede op grond hiervan in overleg met de bestuurlijke partners een bestuurlijk jaarplan 2016 opstellen. Dezelfde procedure kan eind 2016 en eind 2017 gevolgd worden voor de bestuurlijke jaarplannen van 2017 resp. 2018.

Het beleidsplan laat zien dat het de leden van de geloofsgemeenschap niet ontbreekt aan ideeën, te veel om allemaal uit te voeren. Er moeten keuzes worden gemaakt. Laten we met dit beleidsplan aan de slag gaan niet vanuit een krampachtige bezorgdheid over het voortbestaan en de (verre) toekomst van de geloofsgemeenschap, maar vanuit het verlangen hier en nu een levende gemeenschap te zijn die er op haar manier toe doet in de Merenwijk, in de stad Leiden en in de kerken die zij in zich verenigt. Laten we met plezier doen wat we kunnen, zonder wroeging over wat we niet doen, omdat het onze krachten te boven gaat.

Tenslotte bedanken wij alle leden van de geloofsgemeenschap die mondeling of schriftelijk aan de totstandkoming van dit beleidsplan hebben bijgedragen. Het is ons opgevallen, dat iedereen zeer betrokken was bij de toekomst van de Regenboog en actief wil zijn in het proces van vitalisering.

Leiden, augustus 2014

Peterhans van den Broek
Piet Pouw

Bronnen

Gesprekken met:

- pastores Regenboog op 18 maart 2014
- voorzitter en penningmeester Stichting Beheer Kerkelijk Centrum de Regenboog op 11 april 2014
- voordrachtscommissie van de AKM op 16 april 2014
- werkgroep Vorming & Toerusting op 17 april 2014 en 13 mei 2014
- penningmeesters AKM en RK vicariaat op 23 april 2014
- ds. John Boon op 7 mei 2014

Verslagen van:

- cluster dienen
- cluster leren
- cluster jongeren
- groep Schrijnen
- groep Korteweg
- groep Gombert
- RK vicariaat
- bijeenkomst op 24 mei 2014
- reacties op de website van de Regenboog

Publicaties en notities:

- John Boon, Oecumene in beweging. Een momentopname met bouwstenen voor de toekomst. Resultaten van een gespreksronde in de Merenwijk (+ bijlage), januari 2014
- Protestantse Gemeente Leiden / Algemene Kerkenraad, Beleidsplan voor de periode 2014-2017, oktober 2013
- Samenstelling en werkwijze van de Algemene Kerkelijke Merenwijkraad, 10 maart 2011
- notitie Regenboogkapel
- Diaconie vanuit De Bakkerij, (wijk)gemeenten en parochie kernen
- “Hoe God in Nederland blijft”, bijlage Vonk van de Volkskrant van 19 april 2014
- Overzicht en uitgaven over het jaar 2013 van de AKM
- Begroting 2014 van de AKM
- Jaarrekening 2013 van de Stichting Beheer
- Begroting 2014 van de Stichting Beheer
- Staat van Baten en Lasten 2013 en Begroting 2014 van het RK vicariaat Merenwijk
- overzicht uit het bestand van Navision, de kerkledenadministratie, 17 juni 2014
- overzicht aantal bezoekers in zondagse diensten Regenboog
- Mierenboekje, uitgave 2013
- Jan van Well. Oecumene Metterdaad. Uitgeverij Kok, Kampen. 1996